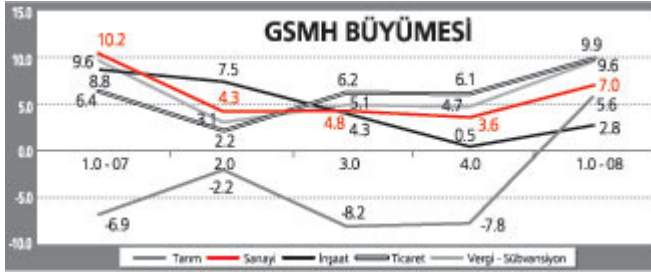

Büyümenin analizi

09/07/2008 - İ.Hüseyin Yıldız

Geçen haftaki yazımda, genel olarak büyümeye destek olacak para, maliye ve sanayileşme politikalarında, kamu otoritelerince yeterince inisiyatif alınmadığı üzerinde durmuştum. Ancak 2008 yılı birinci çeyrekle ilgili açıklanan yüzde 6,6'lık büyüme rakamı herkes için sürpriz oldu. Böyle yüksek bir büyüme

rakamı beklenmiyordu. Peki, ekonominin kendi iç dinamikleri içinde bu büyüme nasıl gerçekleşti?

Aşağıdaki grafikten de izlenebileceği gibi, büyümeye en büyük katkı tarım sektöründen gelmiş görünüyor. Doğrusu, baz etkisiyle tarım sektöründen bu dönem pozitif katkı olacağı hesaplara katılıyordu. Ancak, diğer sektörlerden benzer katkılar beklenmiyordu.

2007 yılının tamamında % 7,3 küçülme yaşayan tarım sektörü, 2008 yılı ilk çeyreğinde ulaştığı % 5,6'lık büyüme hızıyla, GSYİH'nın % 6,6'lık büyüme oranına en büyük katkısı sağlamıştır. Ancak, gerçek sürpriz bu değildir.

Sanayi sektöründe (her şeye rağmen) elde edilen % 7,0'lik büyüme oranı da takdire değer bir sonuçtur. Sanayicileri kutlamak gerekir. Bu alanda elde edilen büyüme aslında sürpriz olmuştur.

Tarım ve sanayide elde edilen nispeten sürpriz nitelikli bu sonuçları bir kenara bırakırsak eğer, normal olan ve beklenen sonuç ise, ithalatın büyümeye katkısının devam etmekte oluşudur. Vergi ve sübvansiyonlardaki büyüme 2008'in ilk çeyreğinde % 9,9 olmuştur. Son beş çeyreğin en büyük katkısı ortaya çıkmıştır. Büyümeyi artırıyor diye sevinilse bile, sürdürülebilir büyümenin habercisi olmadığından dikkatle ele alınması gereken bir sonuçtur. Çünkü hiçbir ekonomi, sürekli ithalat yaparak (bunu da yabancı tasarrufları ile finanse ederek) büyüyemez. Ayrıca ticaretteki yüzde 9,6'lık büyümenin de açıklanmaya ihtiyacı var.

Bu nedenle büyümenin harcamalar yönüyle de analizini yapmamız gerekiyor. Büyümenin harcamalar cephesinden de şaşırtıcı sonuçlar geldi. Harcamalar tarafı ile milli gelir rakamları incelendiğinde, hem tüketim hem de yatırım harcamalarında, ilk çeyrekte bir artış olduğu ortaya çıktı. Oysa 2007'nin ikinci yarısında harcamaların kontrol altına alındığı ve düştüğü gözleniyordu ve bu durum Merkez Bankası'nın başarısı olarak yorumlanıyordu.

2008'in birinci çeyreğinde özel kesim tüketim harcamalarındaki yüzde 7,3'lük artış da gerçekten sürpriz oldu. Ancak bunun alt kalemlerde önemli oranda (yüzde 17,7) ulaştırma sektöründeki tüketim harcamalarından kaynaklandığı görülüyor. Burada artan petrol fiyatları nedeniyle kabaran tüketim harcamasının, hatırı sayılır bir paya sahip olduğu anlaşılıyor. Diğer bir deyişle bir miktar zorunlu olan bir tüketim harcaması artışıyla karşı karşıyayız.

Öte yandan, yatırım harcamaları da artışını sürdürüyor. Üstelik yatırım harcamalarının özel kesim ağırlıklı olarak büyüdüğü gözleniyor. Burada da, değerli kalan YTL nedeniyle, döviz cinsinden borçlarla finanse edilen yatırım harcamalarının önemli payı var diyebiliriz. Yine de bu sonuçlar, 'Nerede bu yapılan yatırımlar?' sorusunu akıllara getiriyor. Hatırlayacaksınız, 2008 yılı istihdam rakamları, sürekli olarak işsizlik artışını gösteriyor.

Diğer önemli bir farklılık da, 2008'in birinci çeyreğinde net ihracatın büyümeye olan eksi katkısının bir dengeye geldiği gözleniyor. Ancak bu sonuçlar, bir kez daha gösteriyor ki, Türkiye yurtiçi harcamalar artarken büyüyor. Yoksa dış talep artışı ülkeyi gerçekte çok da fazla büyütüyor.

Kaynak: <http://www.aksam.com.tr/yazar.asp?a=123192,10,28>